Poštnina plačana v gotovini.

Štev. 19. V Ljubljani, dne 1. oktobra 1927. VII. leto.

GLASILO UDRUŽENJA VOJNIH INVALIDOV KRALJEVINE S·H·S·

OBLASTNEGA ODBORA ZA LJUBLJANSKO IN MARIBORSKO OBLAST V LJUBLJANI

List izhaja 1. in 15. v mesecu. — Posamezna številka 1 Din. Naročnina mesečno 2 Din. — Rokopisi se ne vračajo. Nefrankirana pisma se ne sprejemajo. — Uredništvo in upravništvo v Ljubljani, Št. Peterska vojašnica.

Našim čitateljem.

List se 1. oktobra 1927 začasno ustavi, ker preko 50% naročnikov še do sedaj ni poravnalo naročnino za leto 1927. in ker je subvencija, predvidena v proračunu, že prekoračena.

O nadaljnem izhajanju lista bo sklepala prihodnja delegatska anketa. Onim, ki so plačali naročnino že do konca leta 1927. oziroma še dalje, se bo ista vračunala pri nadaljnem izhajanju ali pa se bo vrnila.

OBLASTNI ODBOR.

Naši invalidi.

Pod tem naslovom je beograjska »Politika« od 24. septembra 1927 priobčila članek, ki je po svoji statistiki zelo zanimiv in ga raditega priobčujemo tudi mi.

Koliko imamo invalidov, vdov in vojnih sirot?

Te dni se bo na Dunaju vršil četrti mednarodni kongres vojnih invalidov, udruženih v veliko organizacijo pod imenom »Siamak«.

Ta velika invalidska organizacija ima svoj sedež v Genevi. V kontaktu je z Društvom narodov in je prostovoljno sprejela na sebe nalogo, da deluje na vzdržitvi trajnega miru. In gotovo je, da nima nobena druga svetovna institucija toliko moralne podlage za delo na vzdrževanju trajnega miru, kakor ta organizacija.

Ali poleg tega ima ta mednarodna (internacionalna) organizacija tudi drug, čisto razredni značaj. Ona se bavi z invalidsko statistiko in z rešitvijo invalidskega vprašanja v vseh državah.

O »Siamaku« se v naši državi ne zna mnogo. Malone je nepoznan. A nepoznan je radi tega, ker deluje tiho, brez velikega vpitja in brez velike reklame. Ali zato je vendar njegovo delovanje polno energije in ni brez pomena in brez vpliva. Ker na mednarodnem forumu se meri kultura enega naroda po tem, koliko je v njem usmiljenja, koliko je v njem občutkov za vse njegove člane, ki so revni.

Vojni invalidi med tem ne pripadajo zvezi usmiljenja svojih sodržavljanov. Oni so njihova najsvetejša dolžnost in najvzvišenejša skrb. In ko se vzporedi stanje invalidskega vprašanja v raznih državah, tedaj si lahko naredi popolnoma točno klasifikacijo o svoji kulturi.

Naša javnost se vobče ne bavi mnogo z invalidskim vprašanjem naše države. Drugod ni tako. Morda leži ravno pri tem, vsaj deloma, vzrok, da se naše invalidsko vprašanje ne rešuje in da se naši vojni invalidi puščajo, da počasi umirajo v bedi in gladu in da se naše vojne sirote prepuščajo ulici, da končajo navsezadnje kot nezaželjeni člani naše države.

Pred velikim mednarodnim kongresom vojnih invalidov ni brez zanimanja da pogledamo tudi našo statistiko in stanje invalidskega vprašanja v naši državi.

V naši državi je 51.701 ličnih invalidov. Od teh je 20.820, ki imajo otroke in 30.881, ki so brez otrok. Na teritorije novih krajev pride 27.019, a na predvojno Srbijo in Črno goro 24.682 ličnih invalidov. Od invalidov predvojne Srbije jih je pomrlo od ujedinjenja do danes 30%.

Vojnih vdov je 120.319. Med njimi je 75.806 mater in 44.513 vdov brez otrok. Od tega števila odpade na Srbijo in Črno goro 50.707 vdov z otroci in 33.970 vdov brez otrok. Največ jih je v Niški a nato v Kragujevški oblasti.

Vojnih sirot brez očeta in matere je 29.437. Od tega odpada na predvojno Srbijo in Črno goro 15.195.

Bolnih in ubožnih roditeljev, ki so ostali brez vzdrževatelja, imamo 11.085. Od tega odpade 10.026 na teritorij predvojne Srbije in Črne gore.

Onemoglih in starih očetov je 4425, a od teh 3990 v predvojni Srbiji in Črni gori. Ubožnih mater, katerih sinovi so poginil na bojnem polju je 7949. Od teh je 6890 v predvojni Srbiji in Črni gori.

V naši državi je samo 228.122 oseb, ki so pod okriljem invalidskega zakona. Od teh je v predvojni Srbiji in Črni gori 140.618. Na vse te, katere ščiti invalidski zakon daje država letno 266,706.991 dinarjev. Za vzdrževanje ene osebe troši država mesečno povprečno 96 dinarjev, ali 3 dinarje dnevno. Medtem k tej številki od 266,706.991 dinarjev se šteje tudi invalidski davek, ki ga je država v lanskem letu prejela 160,000.000 dinarjev.

Od te vsote Zagreb za svojih 31.244 vojnih žrtev dobiva 35,014.838 dinarjev. Za Zagrebom, ki dobiva največ, pride Čačak, ki za 18.929 oseb dobiva 27,250.558 dinarjev, a na tretjem mestu je Niš, ki ima več invalidskih duš nego Zagreb, to je, 31.957, a dobiva letno 26,940.743 dinarjev.

Naša država ni vedno izplačevala invalidnin. Večkrat so se iz budžeta za invalide po virmanih izplačevale druge stvari. Tako je država od 1919. leta do danes ostala dolžnik invalidom za 144,760.023 dinarjev. Naiveč dolguje Niški oblasti, ki ima dobiti 37,097.373 Din. Najmanje se dolguje Sarajevu (61.206 Din), Peću (530.00 Din), Sloveniji (701.479 Din).

Od Blerovega posojila, in to po najvišji želji je votirano 50 milijonov Din za izplačevanje dela invalidnine in je izvršena razdelitev, ali finančni minister še ni te rešitve ministrskega sveta izvršil.

Eno iz najbolestnijih točk našega invalidskega vprašanja predstavljajo nerešeni predmeti naših invalidov.

Samo v Srbiji in Črni gori je 5637 invalidskih predmetov, na katere ni nobenega rešenja niti enkrat, čeravno je že 9 let po končani vojni. A za prevedbo na novi invalidski zakon je nerešenih še 78.767 predmetov, čeravno je novi invalidski zakon veljaven že dve leti in 10 mesecev.

Nerešenih predmetov, ki niso niti enkrat rešeni, je največ v Petrovačkem, a potem v Niškem sodišču. Največ nerešenih na novi zakon pada na Prokuplje, kjer je število nerešenih predmetov strašno veliko. Za Prokupljem pride Negotin, Zaječar, Leskovac, Veliko Gradište, Gornji Milanovac.

Ti nerešeni predmeti so ustvarili težko situacijo. Mnogo ljudi ne prejema nobene invalidnine, a mnogi prejemajo manje. Vsled tega je predvidenega invalidskega budžeta za 320 milijonov dinarjev v preteklem budžetnem letu porabljeno samo 260 milijonov dinarjev. In odtod se pri onih, ki delajo nov budžet pojavlja ideja, da zmanjšajo za bodoče leto invalidski budžet za 60 milijonov dinarjev. Med tem pa treba pomisliti kaj bo, ako bo tekom tega leta rešeno tistih 84.404 nerešenih predmetov. In kaj se naj zgodi z dolžno invalidnino.

Na vso to nemarnost radi vprašanja naših invalidov moramo dodati še to težko nemarnost, da se lična odškodnina, ki je prisojena naši državi za lične vojne žrtve, ni uporabljala za to, za kar je namenjena. No, o tem bomo spregovorili drugič. Sedaj končamo z bolestnim zaključkom: da naša država ne more jasnih lic pogledati na preteklost našega invalidskega vprašanja in na sedanje njegovo stanje.

Ali čeravno je že zelo pozno, vendar naj se te napake vsaj ob dvanajsti uri popravijo.

Tako piše beograjska »Politika«. In pravilno piše, a še premalo ostro.

Oblastni odbor

sklicuje

delegatsko anketo

ki se vrši

v nedeljo dne 30. oktobra t. l. ob 8. uri zjutraj v Ljubljani (v krojačnici Vzajemne pomoči ali v čitalnici inv. doma), oboje v Šentpeterski vojašnici.

DNEVNI RED:

1. Kongres in naše stališče.
2. Izvedba sklepov zadnjega obč. zbora.
3. Različna aktualna vprašanja.

Vsak krajevni odbor pošlje po enega na občnem zboru izvoljenega delegata ali namestnika s pooblastilom. Krajevni odbori naj stavijo eventuelne pismene predloge.

Potrebe invalidske strokovne izobrazbe.

Mesečna revija »Socijalna Misel« prinaša v svojih številkah od avgusta in septembra razpravo »O strokovnem pouku vojnih invalidov v Sloveniji«, katero je napisal bivši načelnik oddelka za socialno politiko v Ljubljani g. dr. France Goršič.

Ako prečitamo vso snov vidimo, da je praktična stran vprašanja izražena nepravilno in zamore v naši nepoučeni javnosti roditi za invalide škodljive posledice.

Zato moramo mi s tega mesta odgovoriti na nekatere trditve.

Uvodoma je pojasnjen način redukcije invalidov v Sloveniji vobče. Le to je važno, zakaj so se v Sloveniji ustvarile razlike pri strokovnem učenju, da smo se oddaljili od ostale prakse v naši državi in da Slovenija nima nobene invalidske šole?

Trdi se, da je bilo treba popraviti to, kar je bila zakonodaja zagrešila, ker v uredbah in invalidskih zakonih ni upoštevala naših obrtnih zakonov. Predpisi za invalidski strokovni pouk pri nas niso bili izpeljivi, to pa zato, ker se zahteva redna dovršitev učnega razmerja (od 2—4 leta), dobro prestana pomočniška preiskušnja in najmanj triletno pomočniško zaposlenje.

Vse to pa se omenja nadalje, da imajo v rokah obrtne zadruge, ki imajo precej avtonomije.

Že proti ces. ukazu od 7. decembra 1915 pa je glede nekakih invalidskih olajšav nastal odpor pri obrtnih zadrugah, ker se prav nič ni ozirala na posebne razmere v obrtnem življenju Slovencev.

To se je nadaljevalo tudi proti olajšavam po invalidskih zakonih. Obrtne zadruge so rekle, da tudi invalid nima pravice do eksistence, ako ni zadostil obrtnemu redu in za-

drugi. Zakonodavec prehitro omogoča invalidom samostojno eksistenco.

Iz vsega tega pa pisec priporoča, da se v lastnem interesu podvržejo invalidi predpisom in potrjeni hierarhiji obrtnih zadrug, sicer bodo puščeni na cedilu in naj pazijo, kaj bo z njimi.

Zato so si to, hočeš, nočeš, moraš, vzele k srcu tudi organizacije vojnih invalidov v Sloveniji. Invalidska šola bi rušila stari red in bi nje ustanovitev postala začetek neprijateljstva do obrtnih zadrug.

S tem se po našem mnenju zagovarja popolnoma zgrešena politika v invalidskem obrtnem pravu. Čudno se nam zdi, zakaj bi se morali ravno v Sloveniji obrtniki boriti že proti cesarski naredbi iz leta 1915., z ozirom na posebne obrtne razmere Slovencev. Gotovo je, da v bivši Avstriji Slovenija ni prednjačila v obrtnih razmerah, pa vendar je morala delati odpor, dočim ga mogoče drugod niso.

Mi smo mnenja, ker gledamo dan na dan v invalidsko življenje, da bi vsaka olajšava invalidom mnogo koristila, ako bi se izvajala. Treba je upoštevati, da je invalid odraščen človek, ki ima več duševne in praktične zmožnosti kakor 14-letni pobič, ko se gre učit obrta. Zato bi se lahko naučil isto v 2 letih, kar se mladenič nauči v 3 ali 4 letih. Naše obrtne zadruge bi ne imele popolnoma nič oporekati proti zakonskim določbam, ako bi se izvedle. Da se ni to že takoj od početka storilo in poiskalo za to iniciative, je bilo popolnoma zgrešeno. Ako obrtniki oporekajo, je to zgolj iz koristonosnih namenov, da pridržijo sposobne in porabljive odraščene delavce čimdalje v delavnicah, ne da bi jih bilo treba plačati.

S tem v skladu bi se tudi lahko ustanovila invalidska šola v Sloveniji. Z njo bi se prihranilo mnogo stroškov na ta način, da bi poprej in bolje izučila invalide. Tudi bi se jih najbrž še več podvrglo učenju, ako bi imeli svojo šolo.

Naši obrtni predpisi bi ne mogli popolnoma nič nasprotovati invalidski šoli.

Hrvatska tudi ni kot sestavni del bivše Avstro-Ogrske zaostajala v obrtnih razmerah in predpisih, pa vendar se je v Zagrebu ustanovila invalidska šola, ki še sedaj obstoja.

Res je, da je bilo nekaj takih invalidov, ki so se skladali s pogoji učne dobe po obrtnem redu in predpisih naših zadrug. Oni so se pač vdali v svojo usodo, v katero so bili na ta način od svojih delodajalcev vpeljani in pa ker so imeli pred seboj skrb za samostojno eksistenco, v dobi splošne stagnacije. Kljub skrajšani učni dobi bi invalid lahko dobil popolno prakso, ako ne kot učenec, pa kot pomočnik. Razlika bi bila samo ta, da bi dobil poprej plačo in samostojnost.

O kaki nekvalificiranosti že na ta način ne more biti govora, ker se kljub striktnim učnim predpisom po obrtnem redu, vendar priznava olajšava v smislu invalidskega zakona, da more invalid tudi v Sloveniji takoj na podlagi učnega (pomočniškega) spričevala dobiti samostojni obrt. Torej zakaj se mu pa tam skrajša? Ako se invalid ne bi čutil v slučaju skrajšane učne dobe zmožnega konkurirati kot samostojni obrtnik, se ne bo istega lotil, temveč raje ostal še pomočnik. Sicer je pa po večini radi materialne podlage težko otvoriti svoj obrt.

Obrtne zadruge bi se ne mogle ustavljati zakonitim olajšavam, ako bi se hotelo iste izvajati, posebno pa je treba jemati v poštev, da je obstojala za invalide vedno posebna izpraševalna komisija.

Pri težjih obrtih, ako bi videla, da je potreba nadaljnjega učenja, ali ako bi invalid celo sam zaprosil za to, pa naj bi se pač podaljšalo učenje, čeprav do zakonite učne dobe.

Na ta način bi se prihranilo mnogo oskrbnih stroškov, o katerih govori pisec, da se stalno povišujejo in povečalo število učencev.

Statistika omenjenega poročila izkazuje, da je bilo v rokodelskih obrtih sledeče številčno stanje:

1921. leta 86 učencev, 1922. l. 39 uč., 1923. l. 40 uč., 1924. l. 39 uč., 1925. l. 29 uč., 1926. l. 26 učencev.

V šolah in tečajih pa: 1921. l. 39 učencev, 1922. l. 21 uč., 1923. l. 16 uč., 1924. l. 14 uč., 1925. l. 10 uč., 1926. l. 11 učencev.

Število torej od leta do leta pada, zato pa se oskrba v invalidskem domu vsled obratnih razmer povišuje tako, da je leta 1921. znašala za vsako osebo letno 3718 Din, dočim znaša leta 1927. za vsako osebo 15.975 Din letno.

Poročilo pravi, da se stalež rapidno manjša, znesek izdatkov za strokovni pouk pa veča, zato izgublja invalidski dom ljubljanski pravico obstanka kot zavod, ki služi oskrbovanju vojnih invalidov, ki so v strokovnem pouku. Od sedanjih svojih 35 oskrbovancev ima vrhu tega 11 relutantov in samo ostanek 24 vajencev je na stanovanju in hrani v zavodu. Invalidski dom je torej svojo nalogo v glavnem že dovršil. Položaj zahteva, da se ta zavod čimprej, najkasneje pa konec budžedskega leta 1927./28. ukine.

Istočasno bo treba preostale oskrbovance relutirati. Napačno bi bilo pozvati te deloma izučene vajence in učence v kako invalidsko šolo, n. pr. v Zagreb. To bi se dalo vzeti v pretres samo glede novih prosilcev itd.

Invalidi smo na letošnjem kongresu enoglasno protestirali, da naša država nima invalidskih domov, dočim jih imajo druge mnogo. Naš predsednik Središnega odbora je v navzočnosti ministra za socialno politiko primerjal, da ima na primer Italija 33 invalidskih domov, pri nas pa nobenega. Izraz potrebe je dobil na kongresu obljubo, da se bo pričel zidati v Beogradu nov velik invalidski dom. Gospod dr. Goršič pa misli, da je invalidski dom pri nas doigral svojo vlogo, zato je nepotreben in naj se ukine. Moramo reči, da je pri tem prav malo mislil na invalidski položaj.

Številčno stanje učencev je padalo, vendar pa danes znaša samo za dva manj nego lani, prijavljeni pa so še trije.

Ako pogledamo malo bolj natanko med naše invalide, opazimo, da jih je še mnogo potrebnih reedukacije. Invalidski dom bo lahko še služil za zatočišče učencev, samo treba bi bilo dati istim drugačno socialno podlago.

Naša invalidska zakonodaja je ne nudi, treba jo je pa spremeniti. O tem je treba premišljati in razpravljati v javnosti.

Kako naj se mož odtrga od mnogobrojne družine, da bi se šel učit? Tukaj se vidi veliko socialno zlo.

In baš dolga učna doba, ki je uveljavljena v Sloveniji kljub vsem olajšavam, veliko odvrača take ljudi. Ako bi imeli skrajšano učno dobo, bi se jih še mnogo odtrgalo od doma in kako bi bilo to za marsikoga koristno!

Tako bomo pa imeli še veliko več obnemoglih brez eksistenčne zmožnosti.

Pred nami se torej odpira drugo veliko vprašanje, skrb za invalidske hiralce.

Ako ne bo služil invalidski dom več učencem, bo pa v veliko večji meri hiralcem.

Zato govore vsa dejstva, da je treba invalidski dom obdržati in ne ukiniti.

Kaj pa je z vojnimi sirotami? Vsa invalidska socialna politika se ni do sedaj nič brigala za nje. Šele v zadnjem času, ko je že veliko zamujenega, se je pričelo ščititi nekatere sirote, da se bodo kaj izučile.

Tudi zanje mora biti mesta v invalidskem domu.

Namestiti jih je pa treba res v Invalidski dom, ne pa odpravljati z relutumi po 12 Din na dan. Na ta način dobivamo največ naših na pol oskrbovanih relutantov.

Slovenija, v kateri so prvi pionirji po prevratu zgradili z vsemi sredstvi nekaj Invalidskih domov, naj danes pošilja svoje vojne žrtve v oskrbo v bližnjo Hrvatsko, kakor se hoče v praksi že sedaj izvajati z namenom, da bi se pri nas likvidiralo?

Tega ne more nihče med nami zagovarjati in bi ne pričakovali tega niti od bivšega šefa socialne politike v Sloveniji.

Bolje bi bilo, da bi pisec javnosti pojasnil, kako bo z Golnikom, kjer se je veliko žrtvovalo iz Komisije za vračajoče se vojnike in se mogoče še danes z invalidskim denarjem, invalidi pa komaj dobe mesta v zdravilišču poleg drugih raznovrstnih civilnih pacijentov.

Naši sociologi pa naj premišljujejo, kako bodo zgradili boljše temelje Invalidskemu domu, ker ako ne bo danes Invalidski dom za invalide, bodo čez par let v veliki meri invalidi za Invalidski dom.

Na delo za revizijo invalidskega zakona.

V kratkem se ima sestati nov parlament. Ta parlament bo sklepal o novih zakonih in eventuelno revidiral tudi kakega že obstoječega. Za sestanek novega parlamenta se moramo interesirati tudi vojne žrtve, ker imamo

LISTEK.

BRATKO KREFT:

Noč.

Vsako noč je izginilo nekaj kokoši. Kmetje so se pritožili pri Gregorju, kovaču in vaškem lovcu. Tudi njemu je prošlo noč zmanjkalo dvoje kokoši. Ali je dihur ali lisica.

Gregor se je za nocoj odločil. Oblekel je zimsko suknjo in škornje, na glavo poveznil kosmato kapo, zakaj mrzlo je še bilo, če tudi je bila pomlad že vsem v mislih. Feliks, njegov najmlajši sin, edini, ki je ostal doma, vsi drugi so si služili kruh drugje, je moral z njim.

»Kaj se bo klatil pri puncah cele noči! Z mano naj gre in naj preži na lisico!« Tako je pomislil in mu dal puško. Zakaj on kot prvi lovec v tej okolici je imel dve puški. In dal mu je tisto, ki mu je služila še v mladosti za njegovega divjega lovca. Zakaj Gregor, ko je bil mlad, ni bil kar tako in še danes je rad poškilil včasih čez mejo svojega lovišča.

Feliks je imel sedemnajst let. Bil je dve leti v mestnih šolah. Več ni vzdržal. Prehudo, prestrogo in premalo sito mu je bilo mestno življenje. Zato je prišel domov, če tudi je oče Gregor hudo rentačil. Pa je jeza minila in Feliks je ostal doma. Močan je bil. Širokopleč in vsi so dejali: za gardo ga bodo vzeli. Do takrat bo orjak. In lep fant je tudi bil. Črni kodri, ki si jih je skrbno zavijal preko čela, modre oči in beseda njegova, ki je dobila v mestu svoj prikupljivi, milejši zvok. Vse to je vplivalo pri dekletih. In pri gostilničarjevi Lojzki še prav posebno. Tudi ona je bila v mestu v samostanu. Nekaj čez tri četrt leta se je učila v gospodinjski šoli. Seve za gostilničarjevo hčerko je to potrebno. Tako sta se ta dva nekoliko pomeščanjena vaščana znašla in Feliks je malokatero noč vso prespal. Mlad je bil in razposajen in če kateri večer ni mogel priti do Lojzke, zakaj oče krčmar je bil hud oče in pes Čuvaj tudi ni razumel šale, pa jo je drapnil k drugi vasovat. Res, da se je Lojzka hudovala, ko so ga drugi zatožili. Pa kaj bi to! Mladost in prva ljubezen včasih vse spregleda. Vsaj Lojzka je spregledala.

Očetu Gregorju ni bilo Feliksovo pohajkovanje nič kaj po volji. In najmanj njegovo nagnjenje h gostilničarjevi Lojzki.

»Kaj bo s tako razvajenim dekletom, ki drugega ne zna kakor kuhati in se gostom dobrikati. Nama je treba močne dekline, kmetske, kakor je Micka Reberjakova. Ta bi bila zanj. Dela od jutra do večera na polju in še v kuhinji pomaga materi.« Pa je nevoljno naenkrat mahnil z roko in pomislil: »Neumnost! Otročarija! Kam pa mislim? Še na naboru ni bil, pa mislim na nevesto!«

Feliksu ni bilo nič kaj prav, da je nocoj moral na lisico v mrzlo noč. Raje bi šel k Lojzki, da bi se ob njenem oknu s poljubi malo pogrel in oživel. Ves dan je čepel doma. In še povrhu tega nositi majhno svečko v kamrici svojega srca — za gostilničarjevo Lojzko.

Klel je, ko sta stopala po mejašnici proti gozdu. Oče je sumil lisico. Zato sta se ustavila ob gozdnem parobku, majhni vzpetosti, ki je imela proti vaški strani odprtino. Že večkrat v svojem življenju je prežal tod na lisice in včasih je tudi že katero tukaj dobil. Zato sta prišla nocoj sem.

Star je bil Gregor vendar že, četudi je bila roka še močna in urna. Ali vendar. Starost je starost. Ukazal je molčečemu Feliksu, da je splezal na drevo, ki je tik nad odprtino krililo s svojimi vejami in služilo tudi že Gregorju večkrat kot opazovalnica. Hotel ga je spraviti do strela. Feliks je bil že prej večkrat na lovu in ni ravno slabo streljal. Seveda lisice še ni ustrelil nobene. In Gregor se je poveselil na trenutek, ko bi povedal kakemu vaščanu, da je njegov najmlajši sin ustrelil lisico. Zato in ker se njegovim starim kostem ni ljubilo plezati na drevo, je poslal Feliksa.

»Jaz bom prežal v onem grmu. V slučaju, da bi ti ušla, jo bom prijel jaz. Sicer pa bodi miren in me ne kliči. Samo pazi na luknjo. Kadar se kaj prikaže, pa ustreli.« Tako in še več je dajal Gregor svojemu sinu v navodilo. Nato se je skril v grm.

Feliks si je udobno pripravil svoj sedež v rogovilju. Lahko se je naslonil na deblo kakor doma v naslonjač ali ob peč.

Noč je bila precej temna. Z glavo nekoliko sklonjeno naprej je lahko daleč razgledal svet okrog sebe.

Tam na hribu so se kazale temne črte pokopališča. Temni odrisi so se vzpenjali proti nebu, ki je bilo tam nekoliko svetlejše. Sredi hriba je stal velik temen križ. Ob drugem koncu so se odrezavale v nebo geometrične ploskve mrtvašnice.

Feliks je zadrhtel. Ko je bil še majhen, je veliko besedi slišal o pokopališču in tej mrtvašnici. Da se srečava strahove po noči tam in da se sliši govorjenje duš, ki kakor beli pajčolani obletavajo svoje grobove. Ni ravno veroval v to. Toda spomin iz mladosti, tisto čustvo, ko je kot otrok včasih skrbno gledal proti pokopališču, se je ob pogledu na nočno silhueto pokopališča znova vzbudilo. In pomislil je, kako nekaj posebnega je noč. Vsi predmeti so drugačni, kakor, da so živi in kakor, da njih bistvo doživi človek še le v temi. Podnevi ni na pokopališču nič čudnega, nič strahotnega. Sedaj po noči pa je res tako, kakor da se sprehajajo tam zgoraj duše. Oni križ, na katerem

nekaj, kar nas tišči in je treba popraviti, t. j. naš invalidski zakon.

Sedanji invalidski zakon ne odgovarja našim težnjam in potrebam. Ta zakon nam vojnim žrtvam ne nudi skoro nikakih ugodnosti. Deloma zato, ker je njegova sestava tako iluzorna, da nam ne more dati onega, kar potrebujemo, deloma pa, ker se v onih točkah, s katerimi se nam priznava nekake privilegije, ne izvaja v naš prid. Tako n. pr. je z zdravljenjem po bolnicah, v zdraviliščih itd. V to svrho se nudi premalo kreditov, in posledica tega je, da se invalidov ne sprejema v zdravljenje. Primer nam daje drž. zdravilišče na Golniku, kjer se invalide-pacijente predčasno odpušča ravno vsled nezadostnih kreditov — in se more zdraviti tam le omejeno število invalidov. Isto je s krediti za ortopedske delavnice. Vsled nezadostnih kreditov se od leta do leta stalež delavcev v protezni delavnici zmanjšuje. Vsled tega zastaja delo, invalidi morajo pa po več mesecev čakati na ortopedične pripomočke. Reducirajo se tudi uslužbenci-invalidi po zavodih.

Poleg zakona imamo tudi več pravilnikov, od katerih pa vojne žrtve ravno tako kot od zakona nimamo ničesar. Imamo n. pr. pravilnik o zaposlovanju invalidov. Toda koliko invalidov se je že zaposlilo po tem pravilniku? Nobenega! Vsaj do danes še nimamo beležiti takega slučaja. Ta pravilnik je ravno tako iluzoren, kakor zakon. Iz pogojev, ki jih diktira ta pravilnik je že naprej vidno, da je zaposlitev voj. žrtev nemogoča. Več uspeha bi imel pa, ako bi se sestavil **»Pravilnik o redukcijah invalidov«**. Kajti v resnici se je izvršilo že več redukcij invalidov kljub temu, da eksistira pravilnik o zaposlovanju.

Nadalje imamo pravilnik o odkupu invalidnin. Ta pravilnik sicer pove, da ima vsaka voj. žrtev pravico do odkupa invalidnine, ne omenja pa ničesar, kolika je ta odkupnina in za kako dolgo dobo? Po dosedanjih odkupninah invalidnin vemo le, da so te odkupnine nezadostne. Višina odkupnine je v najboljšem slučaju 17.000 Din.

Kakor imamo na eni strani zakon in pravilnike, od katerih vojne žrtve nimamo ničesar, tako imamo na drugi strani razne odredbe, pravilnike in finančne zakone, s katerimi se nam odvzema še to, kar imamo in kar si s svojimi rokami prislužimo. Vojne žrtve smo obdavčene z davkom na ročno delo, z davkom na invalidnine. Imamo celo **obdavčenje voj. žrtev z invalidskim davkom**, katerega bi morale **biti absolutno proste.**

Pred kratkim se je pojavila tudi vest, da namerava vlada z novim letom 1928 odtegniti trafikantom 1% od maloprodaje tobačnih izdelkov. Da bo vsled tega prizadetih največ vojnih žrtev, je jasno. Mnogim voj. žrtvam, ki so v posesti trafik, se bo zaslužek znatno zmanjšal, tako da bodo le težko izhajale, mnoge bodo pa s tm odtegljajem eksistenčno popolnoma ubite.

O davčnem cenzusu niti ne govorimo. Treba bo torej delati na to, da se ga zviša, ali pa dajatve invalidnin postavi popolnoma na drugačno bazo.

Navedli smo tukaj le to, kar nas vojne žrtve najbolj teži. Treba bo začeti borbo, da se te krivice popravijo. In ravno sedaj je čas za to!

Ob tej priliki, ko se sestane nov parlament, moramo vojne žrtve že vnaprej podvzeti vsa zakonita sredstva — t. j. z javnimi protestnimi zbori in manifestacijami moramo povedati novemu parlamentu, da tudi me nismo zadovoljne s sedanjim kritičnim socijalnim in gospodarskim stanjem v državi. Hočemo in zahtevamo, da se končno z resnim delom preide k reševanju invalidskih vprašanj, povedati moramo na ves glas, da nismo zadovoljne s sedanjim invalidskim zakonom z vsemi njegovimi pravilniki vred, ter da odločno zahtevamo revizijo zakona in pravilnikov v naš prid. Za odpravo tega zla moramo vse vojne žrtve odločno nastopiti. V to svrho predlagamo, da Oblastni odbor pozove vse inv. organizacije, naj skličejo protestne zbore — eventuelno tudi izredne občne zbore krajevnih odborov, ker tudi na teh se da najuspešnejše manifestirati za naše želje in pravice. — Zahteva naj se:

1. Revizijo invalidskega zakona;
2. Revizijo pravilnika o zaposlovanju voj. žrtev;
3. Izpopolnitev pravilnika o odkupu invalidnin;
4. Povišanje kreditov za invalidske zavode in ortop. delavnice;
5. Spremembo davčnega cenzusa;
6. Odpravo vseh davkov na zaslužek voj. žrtev (davek na ročno delo, na invalidnine, invalidski davek itd.);
7. Odpravo odredbe, s katero se namerava odtegniti 1% od maloprodaje tobačnih izdelkov, in sicer, da se voj. žrtvam-trafikantom ta % ne odtegne, in
8. Da vlada s subvencijami podpre naše zadružno gibanje, ter s tem da možnost zaposlovanja invalidov pri inv. zadrugah, ki se bodo eventuelno ustanovile.

Za dosego tega, se voj. žrtve ne smemo strašiti nobenega žrtvovanja, tudi financijelnega ne, da dosežemo zboljšanje.

Na delo torej!

Za stanovanja nam gre.

Stanovanjska zaščita leži na mrtvaškem odru in novembra meseca je naznačen njen pogreb. Kaj se bo zgodilo potem, kakšna sedmina se bo obhajala, to si pač vsak invalid lahko izračuna sam. Pozna jesen je, mrzlo bo in — plačaj, kakor hoče lastnik hiše, ali pa naredi šotor in zmrzuj z ženo in otroci pod milim nebom.

Po večini piše časopisje za ukinitev stanovanjske zaščite in dela razpoloženje, češ, javnost je za odpravo stanovanjske zaščite. Ali stvar je drugačna. Društva stanovanjskih najemnikov in strokovne delavske organizacije so proti temu, da se ukine stanovanjska zaščita. Za ukinitev pa so gospodarske korporacije in društva hišnih posestnikov in v poštev prihajajoče oblasti. Na kratko, vsi tisti, ki jim beda vojnih žrtev ni mar, a jim je le za profit.

Vsiljuje se vprašanje, zakaj pravzaprav je ministrstvo socialne politike in njegovi organi? Pač zato, da delajo socialno politiko. Saj je to edino ministrstvo iz osemnajstih ministrstev, ki ima čuvati interese neposedujočega razreda. To morajo vršiti tudi njegovi podrejeni organi. Ali v nekem listu je bilo zapisano, da so za odpravo stanovanjskega zakona tudi »v poštev prihajajoče oblasti«. Torej te oblasti stoje na stališču hišnih posestnikov, ki jim je vojna dala premoženje (ne vsem, ali mnogim), invalidom pa vzela zdravje in ude, in ki zahtevajo ne samo stanarino v zlati valuti, nego mnogo več, dvojno in trojno valorizirano stanarino predvojnega časa. Hišni posestniki namreč govore med drugimi — in nekatero časopisje to tudi piše —, da bo stanarina maksimirana, da ne bo prekoračila zlate paritete. Saj bo stvar taka, da bo smel hišni posestnik zahtevati »samo« 60-kratno predvojno stanarino in nič več. Ali je to mnogo? Vi vojni invalidi, delavci in uradniki, saj dobivate vaše plače izplačane v zlati valuti, invalidnine so visoke in vse v zlati valuti, vi brezposelni dobivate dovolj veliko podporo, ne glede na to, da je vse cenejše, hrana, obleka in tako dalje. Poleg tega pa še delate prihranke, nosite denar v hranilnice.

Ali mar ne?

O, če bi bilo tako, potem bi morda bilo upravičeno upeljavati stanarino v zlatu. Tedaj, recimo, da. A sedaj. Sedaj, ko se reducirajo že itak nizke mezde, plače, ko se invalidnina že vsem ne plačuje in je tako majhna, da je podobna milodaru, ko je obleka, prehrana, kurjava še vedno tako draga, sedaj je to naravnost zločin.

Ali pa morda kdo misli, da bo nehala stanovanjska kriza, da bo s tem na razpolago več stanovanj. O, lahko! Odvisno bo to od čimvečjega števila deložacij in vsak, ki bo lahko plačal visoko najemnino, bo lahko izbiral. Če pa je to kdo iz vrst vojnih invalidov, siromakov, pa — zelo dvomimo.

Volitve v Narodno skupščino so izvršene. Parlament se kmalu sestane. Invalidi so volili vse poslance iz vseh strank, ker je invalidska organizacija ena iz tistih redkih udruženj, kjer so organizirani vsi ne glede na svoje politično-strankarsko prepričanje. Zato danes v »Vojnem invalidu« apeliramo na vse poslance vseh strank, da ožive stanovanjsko zaščito, da jo zboljšajo in tako preprečijo za delovni narod, ki nima svojih hiš in ne sredstev za drage stanarine, da ne bo po prvem novembru na cesti zmrzoval in da ne bo svojih majhnih prejemkov moral dajati za streho, sam pa z ženo in

---

je pribit Krist in katerega po dnevi vsakdo vidi, je sedaj ves teman. Ves mračen v nočni mračnosti. In vendar Feliks jasno vidi mrtvaško glavo, ki leži na podstavku. Vidi z drugimi očmi, ne s tistimi kakor po dnevi.

In zazdela se mu je noč strašna in grozna, da je odmaknil svoj pogled od pokopališča in zaprl je oči, da bi tako uničil vse slike, ki so ga obkroževale. Ko jih je znova odprl, ni pogledal več proti hribu. V vas je usmeril svoj pogled. Tja na konec, kjer je lajal pes in je bila gostilna. Kakor je bil truden, ker vso prošlo noč ni skoraj zatisnil očesa, so mu vendar misli živele naprej in oživljale ob pogledu na gostilničarjevo hišo trenutke, ki jih je prebil z Lojzko. Najlepši so bili oni, ko je ponoči posedaval ob njenem oknu. Nista si videla v obraz in vendar sta se poljubljala s čustvom, kakor da vidita drug drugemu v dušo. In žvižg kragulja se jima je zdel kakor smeh porednega opazovalca njunih poljubov. Vse je bilo tako čudno lepo, nejasno. Noč je zabrisala vso jasnost predmetov in vsakdanjost. Človek ni občutil svoje predmetnosti v prostoru, ampak je skozi nočno temo plaval z vsemi svojimi hrepenenji. Lojzka je bila vsa drugačna ponoči, vsa lepša in ko se je s poljubi dotaknil žarečih lic, se je spajal ogenj njegove duše z njenim. — —

Feliks je gledal v noč. Gledal proti Lojzkinemu domu in hotelo se mu je k njej. Pa ob njem je bila mrzla puška, spodaj lisičja luknja, tam v grmovju oče. Moral bi pravzaprav misliti na to. Pa se mu ni dalo. Za njegovo trudno glavo so bile samo žive še misli na Lojzko in na čudežnost noči, ki vse opaja, omamlja... Sedaj jo je omislil. Sedaj jo je občutil. Kakor opij je ob mislih na Lojzko srkal noč vase in se udal skrivnosti svojega čustvovanja.

Iz teme se je zasvetil zatisnjenim Feliksovim očem Lojzkin obraz.

Oče Gregor je v začetku skrbno poslušal. Vsak zvok noči, vsak glas iz zraka je hotel ujeti. Še na zemljo je prislonil uho. Mogoče zasliši lisico ali dihurja in opozori Feliksa. Pa se je hitro utrudil in se v dolgočasju prežanja vdal svojim mislim. Vse drugačne so bile kakor sinove. Nič več v daljavo bodočnosti segajoče, sami spomini in skrbi, ki jih je prenosil v življenju. Tako mimogrede. Nato je zopet pomislil na lisico, prisluhnil. Nič. In njegove misli so se vinile k prvemu sinu Francetu, ki je bil ključavničar v mestu in je imel nezvesto ženo, k Tonetu, ki mu je vojska odtrgala roko in na Lenčko, ki se je baje izgubila v mestu. Tako mimogrede. Z bežnim čustvom je prelistaval po sebi in povrh tega mislil na lisico. Zakaj on ni bil samo oče Grega, od mladosti sem je bil lovec, hud lovec. Zraven tega vsestranskih misli navajen in to je dalo bujno pisanost in raztresenost stari glavi.

Nekaj je zaškripalo. Prask suhe veje, je mislil. Mogoče od mraza, mogoče od živali, ki je stopila nanjo. Pomolil je glavo iz grmičevja. Ničesar ni videl. Čudno. Tako dolgo že čakata in hudirja ni od nikoder.

»Saj ga sploh ne bo. Sedaj bi že prišel, če bi hotel. Mogoče celo mrcina lazi po vasi in davi kokoši, midva pa tu zastonj preživa. Hotel je poklicati sina, pa mu je samo zamahnil. Na drevesu se nič ni zganilo.

»Falot je zaspal. Sinoči je pa vso noč lazil okrog.« V sebi mrmraje se je napotil po vseh štirih, tiho se premikajoč k luknji. Staro vejevje se je lomilo pod njegovimi koraki in Gregor se je jezil. Dolgočasje ga je napravilo radovednega in hotel je pogledati v lisičjo luknjo. Sicer je vedel naprej, da ne bo videl ničesar. A ni mu dalo miru, ker je prej slišal izpod zemlje nek ropot. Sam pravzaprav ni vedel, zakaj se plazi k odprtini. Ali ga je vlekla samo radovednost, ali dolgočasje, ali nočna tišina, ali vse skupaj. Šel je, kakor gre človek velikokrat. S ciljem in vendar brez cilja... Vejevje se je pod njim lomilo in prask lomeče se veje je počasi dramil Feliksa. V nejasnosti sanj se je spomnil očeta, lisice in puške in naslednji prask ga je sunil iz sna. Pogledal je v noč, v nebo, v vas, na pokopališče, na tla, kjer se je pred odprtino ravnokar nekaj ustavilo.

»Joj, se bo oče jezil name.« Samo ta misel je švignila skozi glavo. In da bi se to ne zgodilo, je zgrabil za puško in ustrelil.

Ali je bila lisica, ali je bil dihur. Nato ni imel časa pomisliti. Padla je ob strelu in Feliks je ves vesel splezal z drevesa in med potoma klical očeta. Puško je vrgel vstran in pohitel k jami. Na mokrem mahu je ležalo nekaj čudno velikega in nepremičnega.

Potipal je in obtipal človeka. Glava je bila vsa v krvi. Kakor da ne vidi prav, kakor da se noč laže, si je pomanil oči in nato znova pogledal. Isto. Mrtev, še krvaveč oče.

Tam pri gostilničarju je lajal pes. V gozdu je žvižgal jastreb, na hribu se je vzpenjal temni križ, na vlažnih tleh ob sinovih nogah je ležal mrtvi Gregor.

Feliks se je blazno zagnal proti vasi, proti domu in gostilničarjev pes in jastrebov žvižg in temni križ in mrtvi oče in noč — vse to ga je spremljalo. On pa je hotel uiti temu spremstvu in bežal, bežal, bežal — — iz noči v noč.

Samo mater je klical, mater, ki je bila stara in onemogla ob usodi svojih otrok in ob moževi trdosti. Na pragu svojega doma se je zrušil. Vsega mrzličnega je spravil hlapec v posteljo. Tri dni je blodil, hudo blodil, pa ni izblodil.

Noč mu je legla v dušo. Vsa. Strahotna, strastna, opojna in lepa. In od takrat je sanjal in živel s v o j e življenje.

otročički gladoval in vsled tega bil izpostavljen vsem boleznim.

Narodni poslanci, naši glasovi oddani za vas, zahtevajo, da storite to za nas in za vse, ki so siromašni in trpe.

Politične beležke.

Protifašistovski nemiri v Italiji. Poroča se, da so izbruhnili v zadnjem času v nekaterih italijanskih mestih večji nemiri. V Padovi je prišlo do velikih demonstracij, katerih se je udeležilo nad 7000 oseb. Demonstrantje so napadli fašistovsko tajništvo in ga popolnoma razdejali. V San Vitale so pri nemirih delavci ubili fašistovskega prefekta in zažgali poslopje, kjer so bili nameščeni fašistovski uradi. V Capriju je prišlo do velikih demonstracij brezposelnih. Nezadovoljstvo s sedanjim režimom, ki je zavedel državo v težko gospodarsko krizo, stalno narašča. Med delavstvom vlada velika brezposelnost in beda.

Volitve na Irskem. Parlamentarne volitve na Irskem so dale sledeče rezultate: vladna stranka Cosgravea 38, neodvisna 8, kmečka 3. Opozicija je dobila skupno 42 mandatov, in sicer De Valera 30, delavska stranka 9, Narodna Liga 2 in komunisti 1.

Zopet zarota na Portugalskem. Glasom poročil iz Lisabone so tamošnje oblasti odkrile novo oficirsko zaroto, ki je nameravala povzročiti revolucijo.

Kulturna svoboda v Italiji. Dan za dnevom beležijo časopisi, kako se razpuščajo na Primorskem kulturna slovenska društva in se pleni njih premoženje. Ta takozvana italijanska tisočletna kultura je res posebne sorte. S tem pa slovenskega naroda ne bodo uničili.

Za odpravo modernega suženjstva. Na seji Društva narodov je podal angleški delegat Edvard Hilton Young poročilo o vprašanju suženjstva in je opozoril skupščino na dejstvo, da je izmed 70 držav, od katerih je članic Društva narodov 56, le 14 podpisalo konvencijo glede odprave suženjstva. Skupščina je nato odobrila resolucijo, v kateri poziva vse ostale države, naj čimprej ratificirajo to konvencijo.

Mussolini in cirkuški klovn. V Sarajevu gostuje že par dni cirkus »Arena«. Eden izmed klovnov je pel tudi neko pesem, v kateri ironizira Mussolinija. Radi te pesmi se je pritožil sarajevski italijanski konzul pri velikem županu, ki je prepovedal nadaljnjo izvajanje te cirkuške točke. Tako se Mussolinija, zdi se, ves vet boji.

Novi sovjetski poslanik v Varšavi. Za naslednika umorjenega poslanika Vojkova je bil imenovan bivši tajnik sovjetske delegacije v Londonu, Bogomilov.

Švedska razsodba o Mussoliniju. Socialističen list »Arbetet« je nedavno označil Mussolinija v nekem članku kot »skojarja«. Ta označba se rabi v švedščini za falote, lopove in sploh moralno popolnoma diskvalificirane osebe. Mussolini se je čutil radi tega tako užaljenega, da je vložil pri sodišču v Malmö zoper odgovornega urednika tožbo. Vršila se je razprava, pri kateri pa je bil obtoženi novinar oproščen.

Pričetek nove dobe v mednarodnih sporih. Takoj po otvoritvi popoldanskega zasedanja Društva narodov dne 23. septembra je sporočil predsednik, uruguajski delegat Guari, da je Nemčija podpisala klavzulo o razsodiščih in slavil ta korak nemške vlade kot pričetek nove dobe obligatornega razsodiščnega postopanja v mednarodnih sporih. Viharno odobravanje zbornice je dokazalo, da vsi navzoči soglašajo z besedami predsednika. Dr. Stresemann se je zahvalil predsedniku za prisrčne besede in zbornici za odobravanje. S tem Nemčija priznava čl. 36. pravil permanentnega mednarodnega razsodišča, ki predvideva obvezno jurisdikcijo tega razsodišča.

Fiksna ideja lorda Rothermerea. Ta gospod namreč piše članke, da se Madžarom godi krivica, ker se jim ni dalo več ozemlja in svetuje, naj se trianonska pogodba revidira. To se pravi, da naj naš Banat pripade njim, naj bo Slovaška njihova, naj bo Erdelje njihovo. Sedaj svetuje Madžarom, da predložijo Društvu narodov zahtevo po reviziji trianonske pogodbe. Pa ne bo nič.

Zanimivo razkritje. »Matin« poroča, da je Rusija leta 1924. sklenila z Italijo tajno pogodbo, glasom katere bi Rusija v slučaju italijansko-turške vojne pomagala Italiji.

Poljska protivojna deklaracija soglasno sprejeta. Zasedanje Društva narodov je po sprejemu poročila Soucheurja o svetovni gospodarski konferenci soglasno sprejelo po Poljski predlagano protivojno deklaracijo v poimenskem glasovanju. Zborovanje izjavlja v tem sklepu: 1. da je in ostane vsaka napadalna vojna prepovedana in 2. da je treba uporabiti vsa mirovna sredstva za ureditev sporov, ki bi se mogli pojaviti med državami, in sicer kakoršnekoli vrste. Zborovanje je izjavilo, da obstoja za člane Društva narodov obveznost, da se morajo obema tema načeloma pokoriti.

Novi sovjetski predlogi za ureditev predvojnih dolgov Franciji. Moskva je pripravljena vrniti dolgove, zahteva pa posojilo za razvoj rusko-francoskih trgovskih odnošajev. Sovjetska delegacija predlaga odplačilo v 61. letnih obrokih po 60 milijonov zlatih frankov, zahteva pa kredit v višini 120 milijonov dolarjev.

Diplomatski prepiri. V Almeiru je streljal angleški podkonzul Harrison na grškega podkonzula Lengosa in ga težko ranil. Med obema je vladalo veliko sovraštvo. Harrisona so aretirali.

Konkordat med Litvo in Vatikanom je bil podpisan 27. septembra 1927.

Redukcija šol. Radi nesrečnega finančnega zakona, ki je prinesel že toliko neprilik, so ukinili tudi gimnazije. In to celo stare, znamenite, po 50 in 100 let stare, kakor gimnazijo v Mariboru. Ljudstvo zelo protestira proti temu res nazadnjaškemu koraku. Do danes se je v Beogradu zglasilo že trideset deputacij, da protestirajo pri vladi. Zelo energični so protesti iz Slovenije, posebno protesti iz Maribora, Ptuja, Kočevja, Murske Sobote. Pod pritiskom splošnega ogorčenja se sedaj vlada umika in izjavlja, da ni tako mislila in da bo odredbo revidirala. Pač res, če fašisti našo kulturo zatirajo, naj je ne zatira domača vlada.

V Maroku vre. Kakor poroča »Petit Parisien« iz Maroka, je v španski zoni prišlo zopet do nemirov. Španske oblasti so domačinom prepovedale razne verske svečanosti. Ker pa so jih prebivalci vendarle vršili, so intervenirale španske čete ter je prišlo do spopada. V nekem polku Marokancev so domačini pobili vse španske oficirje.

Naše gibanje.

Krajevnim odborom v vednost. Oblastni odbor je sklenil vse take predloge za podpore in druge vloge, v katerih ne bo navedenih številk članskih knjižic zavrniti, ali pa sploh ne bo nanje odgovarjal.

Krajevni odbori naj strogo pazijo, da navajajo v vsakem slučaju številke knjižic. Prošnje, ki ne bodo poslane preko Krajevnih odborov, ampak direktno od članov samih, se ne bodo jemale v poštev.

Članske knjižice naj dvignejo v pisarni krajevnega odbora v Ljubljani: Bradeško Martin, Jenko Peter, Jerič Jožef, Jurič Anton, Mramor Alojzij, Mihelič Aleksander, Skubic Jakob, Skubic Josip, Vidic Vinko, Hace Karol in Leontina, Kremžar Marija, Kotlušek Karolina, Kržičnik Ivana, Letnar Marija, Malič Marija, Robida Marija, Repotočnik Matilda, Slabina Karolina in Vrhovnik Marija.

Krajevni odbor v Zagorju priredi v nedeljo, dne 16. oktobra t. l., igro »Poslednji mož«, s sodelovanjem dramatičnega odseka iz Ljubljane. Igra ima 3 dejanja, je jako šaljiva in bo zopet privabila mnogo Zagorjanov, posebno ker je postal ljubljanski dramski odsek zelo priljubljen. Vrši se v dvorani Sokolskega doma ob $^1/_2$8. uri zvečer. Apeliramo na tovariše in tovarišice, da agitirajo za mnogobrojni obisk, ker je čisti dobiček namenjen za podporni sklad krajevnega odbora.

Krajevni odbor v Celju bo imel dne 19. oktobra t. l. žalni dan za padlimi in umrlimi tovariši. Zjutraj ob 8. uri bo v cerkvi sv. Danijela maša zadušnica. Vabimo člane in članice ter vse državne in druge urade in korporacije, da se parastosa udeleže v čim večjem številu ter s tem počaste spomin padlih in umrlih žrtev vojne.

Uradne ure pri Krajevnem odboru v Tržiču so vsako prvo nedeljo v mesecu od $^1/_2$10. do 12. ure dopoldne v dvorani gasilskega doma. Članstvo se opozarja, da naj se izvzemši nujnih slučajev, poslužuje določenih uradnih ur. Dotične dneve se plačuje članarina, delajo vloge in dajejo pojasnila pa tudi več članstva se zbira ob določenih dnevih.

Cvetlični dan z javno zbirko prostovoljnih darov za podporo najsiromašnejših vojnih žrtev priredi krajevni odbor Udruženja vojnih invalidov v Ljubljani, dne 16. oktobra t. l.

Umrl je dne 12. septembra t. l. v državni bolnici v Ljubljani 60% voj. invalid tovariš Franc Krajnc, star 40 let, rodom iz Arclina pri Vojniku. Pokojni je bil član kraj. odbora UVI Celje, je imel amputirano desno nogo ter se je dalje časa zdravil v Celjski javni bolnici radi bolezni v glavi. Radi znatnega poslabšanja te bolezni je nazadnje iskal zdravniške pomoči tudi v Ljubljani v državni bolnici, kjer je pa podlegel težki operaciji. Blagemu tovarišu časten spomin, ostalim sorodnikom pa naše sožalje.

Zahvala. Krajevni odbor Udruženja vojnih invalidov kraljevine SHS v Celju, mi je povodom moje brezposelnosti nakazal 500 Din podpore, za kar se mu najlepše zahvaljujem. — Pavel Ravnik, l. r.

Izjava. Podpisani Anton Tekavec, invalid v Ljubljani, obžalujem, da sem zoper tovariša vojnega invalida Ivana Rozmana in Franceta Kolarja vedoma govoril neresnične stvari v pisarni krajevnega odbora UVI v Ljubljani. Dalje, da sem tajnika Vinka Hrovata na podlagi teh mojih neresničnih govoričenj sodno tožil, češ, da on laže. Prosim jih javno na tem mestu, da mi oproste. V Ljubljani, dne 26. IX. 1927. — Anton Tekavec, l. r.

Druge novice.

Velike poplave v Hercegovini. Vsled neprestanega deževja so v okolici Mostarja narastli vsi potoki. V soboto zvečer, t. j. 17. septembra, pa je razsajala nad mestom in okolico strahovita ploha, tako da so izstopili skoraj vsi potoki in pa Neretva bregove in preplavili vso okolico. Voda je odnesla več hiš in povzročila mnogo škode. Nekemu seljaku je odnesla dete z zibelko vred.

Železniška nesreča v Italiji. Pri Brescii sta zadela drug ob drugega tovorni in osebni vlak. Deset potnikov je bilo težko, 40 pa lahko ranjenih.

Anglija kupuje rusko žito. 22. septembra je prispelo v Moskvo večje število upravnih svetnikov glavnih angleških trgovskih družb za žito in neke angleške paroplovne družbe, ki se bodo pogajali glede nakupa večje količine žita.

Grozovita letalska nesreča. Potniško letalo »D 585« je na poti iz Berlina v Monakovo padlo na zemljo. 4 potniki so mrtvi, 1 težko ranjen. Med mrtvimi je tudi nemški poslanik v Washingtonu, ki se je mudil na dopustu. Očividci katastrofe pripovedujejo, da je naenkrat, ko je letalo letelo kakih 100 m visoko, nagnilo eno izmed kril, nakar je letalo v par minutah zletelo na zemljo. Popotnike je popolnoma zmečkalo.

Vremenske katastrofe v Švici. Iz vseh pokrajin Švice prihajajo poročila o hudih poplavah, ki jih je povzročilo deževje, ki traja neprenehoma že teden dni. Na mnogih mestih so povzročili plazovi mnogo škode.

Papeževa pomoč ameriškim poplavljencem. Papež je poslal odboru ameriških škofov za pomoč poplavljencem po Mississippiju 100.000 dolarjev za nakup živil.

Zdravje.

Rachitis. Pred skoraj 300 leti je opisal angleški zdravnik Glisson bolezen, ki jo je imenoval po grški besedi »rhakitis«, t. j. hrbtenici »rhachitis«. Izbral si je to ime z ozirom na karakterističen pojav bolezni, namreč na skrivljenje hrbtenice. Bolj znana je ta bolezen pod imenom »angleška bolezen« z ozirom na domovino pisatelja. Kakor tuberkuloza, je tudi rachitis ljudska bolezen v pravem pomenu besede. Pogosto se pojavlja posebno pri otrocih. Statistike nam dokazujejo, da oboli na angleški bolezni 80 do 90 odstotkov otrok ubožnejših slojev v velemestih že v prvih dveh letih življenja. Bolezen pa zahteva veliko žrtev tudi med otroci premožnejših staršev, namreč do 60 odstotkov. Zdi se, da se pojavlja rachitis v severnih pokrajinah pogostejše, kakor drugod. Poznamo pa tudi tako zvano pozno rachitis. Že te številke nam pričajo, kako nevarna je ta bolezen. Še večja pa je opasnost, ker ogrožajo posledice te bolezni bolnika celo življenje. Spremembe na kosteh, kakor n. pr. če se vsled bolezni skrivi ali nalomi medenica, so zelo opasne za življenje porodnice in otroka. Tudi morejo kostne spremembe utesniti prsno in trebušno votlino tako, da se ne morejo pljuča pravilno razvijati. Tako pa nastane lahko tuberkuloza, ki uniči vsako leto nešteto življenj. Že to nam zadostuje, da moramo prve pojave te bolezni dobro opazovati in spoznati ter se pravočasno obvarovati. Če ne more otrok koncem prvega leta stati, po 1 in pol letu hoditi, če nima koncem 4. leta prvih zob, če ne dobi nadaljnih zob tekom nadaljnih dveh mesecev, je utemeljen sum, da je otrok rahitičen. Taki otroci so razburljivi, se radi in pogosto jokajo, imajo nezdravo barvo obraza in napravljajo vtis telesne onemoglosti. V takih slučajih moramo poklicati takoj veščega zdravnika in storiti brez odlašanja vse, da preprečimo nadaljni razvoj te nevarne bolezni.

Poleg morskih kopeli so predpisovali zdravniki doslej kot najboljše sredstvo ribje olje. Pred kratkim pa se je posrečilo profesorju Windansu iz Göttingena dobiti čisti antirahitični vitamin, tako da nismo sedaj več navezani na ribje olje, ki ga otroci vsled slabega okusa neradi zauživajo. V obsejanem ergosterinu, ki se imenuje v trgovini vigantol, imamo sedaj najuspešnejše sredstvo zoper to bolezen. V eni tisočinki g vigantola se nahaja namreč toliko antirahitične snovi kakor v 20 g ribjega olja. Z drugimi besedami: vigantol je 20.000 krat učinkovitejši kot ribje olje. Ne moremo še presoditi, kak pomen bo imela ta epohalna iznajdba v bodočnosti. Mogoče je celo, da bo prej ali slej angleška bolezen pri nas izginila, kakor so izginile že nekatere druge, nekoč tako opasne bolzni, kakor n. pr. kolera in koze.

Dr. Leon Travner.

Izdaja Udruženje vojnih invalidov.
Odgovorni urednik: **Stanko Tomc.**
Tiska Učiteljska tiskarna v Ljubljani.
Zanjo odgovarja: **France Štrukelj.**